

Aktualno stanje i perspektive razvoja turizma doline Neretve

Markota, Helena

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:641312>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-21**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET
TURISTIČKO POSLOVANJE**

ZAVRŠNI RAD

**AKTUALNO STANJE I PERSPEKTIVE RAZVOJA TURIZMA
DOLINE NERETVE**

Mentor:

Izv.prof.dr.sc.Silvia Golem

Student:

Helena Markota

Split, kolovoz, 2023.

Sadržaj

1.UVOD.....	1
1.1.Definicija problema	1
1.2.Cilj rada.....	1
1.3.Metode rada.....	1
1.4.Struktura rada	1
2.OPĆI UVJETI RAZVOJA TURIZMA DOLINE NERETVE	2
2.1. Prirodno-geografska obilježja.....	2
2.2. Povijest razvoja doline Neretve.....	2
2.3. Demografska obilježja	4
2.4. Gospodarska obilježja.....	4
3.RAZVOJ TURIZMA U DOLINI NERETVE	7
3.1. Analiza ponude	7
3.1.1. Atraktivni elementi ponude	7
3.1.2. Komunikacijski elementi ponude	13
3.1.3. Receptivni elementi ponude	15
3.2. Analiza organizacije turizma u dolini Neretve.....	16
3.3.. Analiza potražnje.....	17
4.KLJUČNI PROBLEMI I PREPREKE RAZVOJA TURIZMA U DOLINI NERETVE	20
5.ZAKLJUČAK.....	21
SAŽETAK	22
SUMMARY	23
LITERATURA	24
IZVORI SLIKA	26
POPIS SLIKA	27
POPIS TABLICA	28

1.UVOD

1.1.Definicija problema

Dolina Neretve je dolina na jugu hrvatske u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, koju na svom ušću formira rijeka Neretva. Omeđena je ograncima dinarskih planina, pružajući se paralelno sa planinskim masivima.

Neretva formira deltu ukupne površine od oko 20 000 ha, od čega hrvatski dio obuhvaća površinu od 12 000 ha. Delta Neretve jedina je prava delta i ujedno najveće riječno ušće u Hrvatskoj. Sadrži najveće i najvrjednije ostatke sredozemnih močvara s očuvanim obalnim lagunama i jedna je od malobrojnih preostalih u Europi.

Dolinu Neretve čine ukupno 7 gradova i općina: gradovi Metković, Opuzen, Ploče te općine Kula Norinska, Pojezerje Slivno i Zažablje.

1.2.Cilj rada

Cilj ovog završnog rada je prikazati postojeće stanje turizma, kao i mogućnost razvoja odnosno perspektive razvoja turizma u Dolini Neretve u svrhu poboljšanja turističke ponude.

1.3.Metode rada

Proučavanje literature, metoda deskriptivne statistike, metoda komparacije te povijesna metoda

1.4.Struktura rada

Rad je podijeljen u tri cjeline. U prvoj su opisani opći uvjeti razvoja turizma u kojima su detaljno opisana prirodno-geografska, demografska obilježja kao i povijesni razvoj. Druga cjelina se odnosi na razvoj turizma doline Neretve, prikazana je turistička ponuda područja. Posljednja cjelina ističe prepreke i ključne probleme za daljnji razvoj doline Neretve.

2.OPĆI UVJETI RAZVOJA TURIZMA DOLINE NERETVE

2.1. Prirodno-geografska obilježja

Dolina Neretve, područje koje se nalazi na jugu Hrvatske u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, te se u njenom centru formiralo ušće rijeke Neretve.

Reljef doline Neretve je raznolik i složen. Na sjeveru dominiraju planine i brdoviti tereni, dok se prema jugu otvara prostrana kotlina. Uz rijeku Neretvu, koja je centralna komponenta doline, prostiru se plodne ravnice koje su pogodne za poljoprivredu. Ovi kontrasti u reljefu stvaraju jedinstvene prizore, gdje se planinski vrhunci susreću s niskim ravnjacima.

Rijeka Neretva je srce doline i njezin najvažniji geografski element. Njezin tok je dug oko 225 km, s izvorima u Hercegovini i ulijevanjem u Jadransko more. Neretva je poznata po svojim meandrima, rukavcima i jezerima, čime stvara raznolike habitate za različite vrste biljaka i životinja. Tok rijeke prolazi kroz stjenovite klisure, brzake, ali i mirnije dijelove, dodajući dinamičnost krajoliku.

Klima doline Neretve kombinira karakteristike mediteranske i kontinentalne klime. Ljeta su vruća i suha, dok su zime blaže i vlažnije. Ova klimatska raznolikost omogućava raznoliku vegetaciju i razvoj brojnih poljoprivrednih kultura. Rijeka Neretva i njezini pritoci igraju ključnu ulogu u reguliranju klime, stvarajući blagu mikroklimu koja je povoljna za uzgoj vinove loze, maslina i agruma.

Biljni svijet doline Neretve je bogat i raznolik. Na plodnim ravnjacima uz rijeku raste vinova loza, masline, voće i povrće. Dolina Neretve je najpoznatija po uzgoju agruma, ponajviše agruma, koji jedino uspijevaju na ovom močvarnom tlu i mediteranskoj klimi. U okolnim brdima i planinama dominiraju hrastove i bukove šume, dok močvarna područja uz rijeku pružaju dom različitim biljnim i životinjskim vrstama koje su uvelike rasprostranjene upravo na samom ušću rijeke Neretve.

Fauna doline Neretve je također raznolika. Rijeka i njezini pritoci su stanište za brojne riblje vrste, uključujući endemske poput neretvanskog lososa. Ptice selice dolaze u ovo područje tijekom migracijskih razdoblja, obogaćujući ga svojom prisutnošću.

U cjelini, dolina Neretve je čarobna kombinacija prirodnih elemenata koja privlači svojom raznolikošću i ljepotom. Njezin reljef, rijeka, klima, biljni i životinjski svijet čine je područjem koje izaziva divljenje i koje nudi bogato iskustvo za istraživanje i uživanje.

2.2. Povijest razvoja doline Neretve

Dolina Neretve ima bogatu povijest, u nastavku su opisana razdoblja:

Antičko razdoblje: U antičko doba, Iliri su naseljavali područje doline Neretve. Kasnije, u 2. stoljeću prije Krista, Rimljani su osvojili ovo područje i integrirali ga u svoje provincije. Izgradili su ceste poput Via Narentana, povezujući dolinu s važnim prometnicama. Gradovi poput Narone (danas Vid kod Metkovića) postali su značajni regionalni centri.

Srednji vijek: Nakon pada Rimskog Carstva, dolina Neretve postala je područje sukoba između Bizanta, Venecije i Ostrogotskog kraljevstva. Slaveni su se naselili u regiji tijekom 7. stoljeća i postepeno su se prilagodili s prethodnim stanovnicima. U 9. stoljeću, dolina je postala dio Hrvatske kraljevine. Mletačka Republika je u 14. stoljeću stekla kontrolu nad područjem, otvarajući put intenzivnoj trgovini i razvoju gradova.

Osmanska vladavina: U 15. stoljeću, Osmanlije su osvojili područje doline Neretve. To je donijelo promjene u vlasti i religijskom životu, budući da su mnogi kršćani prešli na islam. Osmanlije su izgradili tvrđave i mostove, a neki gradovi poput Mostara postali su važna središta. No, stalne prijetnje osmanskih osvajanja stvorile su nestabilnost.

Novi vijek: Nakon višestoljetne osmanske vlasti, Habsburška Monarhija je preuzela kontrolu nad dolinom Neretve tijekom 19. stoljeća. Modernizacija i infrastrukturni razvoj, uključujući željeznicu, potakli su gospodarski rast. Poljoprivreda, posebno vinogradarstvo i voćarstvo, postali su temelj gospodarstva.

20. stoljeće: Prvi svjetski rat i raspad Austro-Ugarske Monarhije donijeli su političke promjene. Doba Kraljevine Jugoslavije donijelo je stabilnost, ali i napetosti između različitih naroda. Drugi svjetski rat i nacistička okupacija ostavili su traga, a kasnije je dolina postala dio socijalističke Jugoslavije.

Suvremeno razdoblje: Nakon Domovinskog rata, dolina Neretve postala je dio samostalnih država Hrvatske. Poljoprivreda, s naglaskom na mandarine, vinogradarstvo i maslinarstvo, i dalje igra ključnu ulogu u gospodarstvu. Turizam se sve više razvija zbog prirodnih ljepota, kulturnih spomenika i raznih atrakcija.

U cjelini, povijest doline Neretve reflektira bogatu kulturnu i političku raznolikost te izazove i uspone kroz koje je prošla kroz stoljeća. Očuvanje kulturne baštine, ekološka održivost i društveni razvoj i dalje su ključni faktori za budućnost regije.

2.3. Demografska obilježja

Najveći grad u dolini Neretve, Metković, je po Popisu stanovništva 2011. godine imao je 16.788 stanovnika, što predstavlja 13,70% od ukupnog broja stanovnika Dubrovačko-neretvanske županije. Metković se administrativno sastoji od 5 naselja(Vid,Prud,Dubravica,Glušci)

Drugi najveći grad je Ploče, on se sastoji od 9 naselja(Baćina,Banja,Komin,PeračkoBlato,Plina Jezero, Rogotin, Staševica i Šarić Struga). Na području Ploča, prema popisu stanovništva 2011. , živi 10.834 stanovnika te su većinsko stanovništvo Hrvati.

Treći i posljednji grad u dolini Neretve, Opuzen je po Popisu stanovništva 2011. godine imao 3.254 stanovnika, što predstavlja 2,65% od ukupnog broja stanovnika Dubrovačko-neretvanske županije,te je prosječna gustoća naseljenosti u Opuzenu 135 stanovnika/km²

Od ukupno 4 općine na području doline Neretve, najveći broj stanovnika broji općina Slivno, a najmanje općina Zažablje.

Tablica 1. Broj stanovnika u dolini Neretve po gradovima i općinama(2011.)

	Broj stanovnika
Gradovi	
Metković	16.788
Ploče	10.834
Opuzen	3.254
Općine	
Kula Norinska	1.748
Pojezerje	991
Slivno	1.999
Zažablje	752
Ukupno	36.366

Izvor: Obrada autora na temelju podataka DZS(2011.) Popis stanovništva, [Državni zavod za statistiku - Popis 2021. \(gov.hr\)](#)

2.4. Gospodarska obilježja

Dolina Neretve predstavlja jedinstvenu regiju koja se odlikuje raznovrsnim gospodarskim aktivnostima. Ključni elementi gospodarstva ove regije oblikuju njezinu identifikaciju i doprinose njezinom razvoju.

Poljoprivreda ima dugu tradiciju i značajan utjecaj na gospodarstvo doline Neretve. Blaga mediteranska klima i plodno tlo stvaraju idealne uvjete za uzgoj različitih usjeva. Mandarine su svakako najpoznatiji proizvod, a njihov uzgoj i izvoz igraju ključnu ulogu u lokalnoj ekonomiji. Osim toga, lubenice, dinje, povrće i vinova loza također su značajni poljoprivredni proizvodi.

Ribarstvo je još jedan bitan sektor u gospodarstvu doline Neretve zbog bogatstva rijeka i jezera u ovom području. Lokalni ribari love raznolike vrste slatkovodnih riba, a pastrva i šaran su posebno cijenjeni proizvodi.

Turizam predstavlja važan motor ekonomske aktivnosti u dolini Neretve. Prirodna ljepota ovog kraja, obilje rijeka i planina, te kulturna baština privlače brojne turiste tijekom cijele godine. Vožnja brodom niz rijeku Neretvu, posjete antičkim nalazištima, planinarenje u okolnim planinama i razne kulturne manifestacije pružaju raznovrsne mogućnosti za turističke doživljaje.

Gradovi poput Metkovića i Ploča služe kao ekonomska središta s različitim trgovinama, restoranima i pružateljima usluga. Ondje se obavljaju poslovne transakcije i trgovina koja podržava lokalnu ekonomiju.

Hidroelektrana na rijeci Neretvi igra ključnu ulogu u proizvodnji električne energije, što je vitalno za energetske neovisnost regije.

Kulturna baština, uključujući arheološka nalazišta, tradicije i običaje, također je važna komponenta gospodarstva i identiteta doline Neretve. Očuvanje ovih vrijednih elemenata igra ključnu ulogu u promociji kulture i turizma u regiji.

Sve ove različite komponente zajedno oblikuju gospodarstvo doline Neretve, čineći je vitalnim dijelom regionalnog razvoja i pridonoseći raznovrsnosti ekonomske aktivnosti u ovom prelijepom području.

Djelatnosti trgovine te prijevoza i skladištenja prednjače po broju zaposlenih i ukupnim prihodima nad ostalim evidentiranim djelatnostima. U djelatnosti trgovine ostvaruje se 38,6% prihoda uz 20,4% zaposlenosti dok djelatnost prijevoza i skladištenja ostvaruje 29,7% prihoda uz 28% zaposlenosti. Udjel prerađivačke industrije niskih je 5,4% u ukupnom prihodu i 10% u zaposlenosti, dok trgovina generira gotovo cjelokupni gubitak područja ovog LAG-a. ⁸ U gospodarstvu na području LAG-a Neretva nema velikih gospodarskih subjekata kao nositelja gospodarskog razvoja, nego posluju samo mala i nekoliko srednjih poduzeća. U svom poslovanju ta poduzeća nisu orijentirana na tehnološki i inovativni razvoj. Također, na području LAG-a manjak je potporne poduzetničke infrastrukture: nedostatna je povezanost sa županijskim i državnim potpornim institucijama iako su vidljiva ulaganja u poduzetničku infrastrukturu (Poduzetnički centri). Također, vidljivi su pomaci u poduzetništvu kroz povećani broj

poduzetnika a samim time i zaposlenih na ovom području što možemo prepoznati kao gospodarsveni trend.([Lokalna-razvojna-strategija-LAG-a-Neretva-Važeća.pdf \(lagneretva.com\)](#))

Tablica 2.Osnovni problemi i potrebe u gospodarstvu

Problemi	Potrebe
Velika neiskorištenost razvojnih potencijala	Poticati brži razvoj poduzetničkih zona
Iseljavanje mlade radne snage	Poticati razvoj zelenog poduzetništva i drugih inovativnih djelatnosti
Nizak stupanj ulaganja u nove tehnologije te znanja i vještine	Poticati educiranje stanovništva
Nedovoljna potpora lokalne vlasti u razvoju poduzetništva	Razvijati programe za jačanje konkurentnosti, posebno malog gospodarstva
Nedovoljna razvijenost poslovnih udruga, klastera	Razvijati poduzetničku infrastrukturu i poticajne financijske potrebe

Izvor: [Lokalna-razvojna-strategija-LAG-a-Neretva-Važeća.pdf \(lagneretva.com\)](#)

3.RAZVOJ TURIZMA U DOLINI NERETVE

3.1. Analiza ponude

3.1.1. Atraktivni elementi ponude

Dolina Neretve nudi raznovrsnu paletu atrakcija koje čine ovu regiju izuzetno atraktivnom destinacijom za turiste. Njezini prirodni pejzaži, bogata kulturna baština i raznolike aktivnosti čine da posjetitelji mogu doživjeti širok spektar iskustava. U nastavku se izdvajaju glavne atrakcije:

- Ušće Neretve
- Baćinska jezera
- Neretva
- Kulturno-povijesne manifestacije

Ušće Neretve

Ušće Neretve predstavlja jedinstvenu prirodnu ljepotu i značajno turističko odredište. Smješteno na spoju rijeke Neretve i Jadranskog mora, ovo područje nudi izvanredan spoj prirodnih elemenata koji privlače posjetitelje iz cijelog svijeta. Ušće Neretve privlači turiste raznim sadržajima i aktivnostima:

Promatranje ptica: Ušće Neretve je raj za ornitologe i zaljubljenike u prirodu. Mnoge ptice selice koriste ovo područje kao stanicu tijekom svojih migracija. Čaplje, gnjurci, galebovi i mnoge druge vrste mogu se promatrati u njihovom prirodnom staništu.

Plovidba i izleti: Posjetitelji mogu istražiti ušće Neretve plovidbom brodom ili čamcem. Ova iskustva omogućuju im da se približe prirodnom okruženju, promatraju ptice i uživaju u jedinstvenom krajoliku.

Rekreacija: Ušće Neretve pruža mogućnosti za različite aktivnosti na otvorenom, kao što su vožnja biciklom, ribolov i planinarenje duž obale. Najpoznatija aktivnost na ušću rijeke Neretve je zasigurno „Kiteboarding“, sport koji privlači mnoštvo turista i zaljubljenika u adrenalin i sport. Kiteboarding se razvio na ovom području upravo zahvaljujući plitkim pješčanim plažama, toploj klimi i jakom vjetru.

Turistički izleti: Organizirani izleti i ture omogućuju posjetiteljima da nauče više o ekosustavu, povijesti i lokalnoj kulturi pod vodstvom stručnih vodiča.

Fotografiranje: Fotografi imaju priliku zabilježiti prekrasne pejzaže, ptice i zalaske sunca nad ušćem Neretve.

Sve u svemu, ušće Neretve predstavlja prirodno bogatstvo koje privlači ljubitelje prirode, fotografe, ornitologe i sve one koji traže jedinstveno iskustvo u prekrasnom spoju rijeke i mora. Turizam u ovom području omogućuje posjetiteljima da istraže prirodne ljepote, upoznaju se s lokalnim ekosustavima i uživaju u mirnom okruženju koje nudi bijeg od svakodnevnog života.

Slika 1. Ušće Neretve

Izvor: [Usce Neretve pješčana plaza - Bing images](#)

Baćinska jezera

Baćinska jezera su sedam jezera smještenih u blizini Ploča, na jugoistoku Hrvatske, u blizini obale Jadranskog mora. Svako od ovih jezera ima svoje karakteristike i doprinosi bogatstvu prirodne raznolikosti regije:

1. Baćinsko jezero (Jezero Bacina): Najveće i najpoznatije jezero, koje se ističe svojom veličinom i plavom bojom vode. Ovo jezero je idealno za razne vodene aktivnosti kao što su vožnja čamcima, veslanje i ribolov.

2. Crno jezero (Jezero Crnja): Ovo jezero je manje od Baćinskog jezera, ali je poznato po svojoj tamnoj boji vode, koja stvara kontrast s okolnim zelenim brdima. To ga čini atraktivnim za fotografiranje.
3. Veliko jezero (Jezero Veliko): Kao što mu ime sugerira, ovo jezero je veće od nekoliko drugih u skupini i također nudi prilike za ribolov i opuštanje uz vodu.
4. Jezerac (Jezerac): Manje jezero koje je posebno popularno među pticama i ljubiteljima prirode zbog svoje mirne atmosfere i bogatstva ptica.
5. Malo jezero (Jezero Malo): Ovo jezero ima svoju jedinstvenu ljepotu i obiluje vodenim biljkama i divljim životinjama.
6. Podgoračko jezero (Jezero Podgoračko): Manje jezero koje nudi mirnu oazu za opuštanje uz obalu.
7. Oprtaljsko jezero (Jezero Oprtaljsko): Najmanje jezero u skupini, ali i dalje privlačno svojom prirodnom ljepotom.

Baćinska jezera su okružena planinama i brdima, stvarajući slikovit krajolik. Ova regija nudi mnogo prilika za aktivnosti na otvorenom poput planinarenja, biciklizma i istraživanja šuma. Također je poznata po bogatom biljnom i životinjskom svijetu, uključujući ptice selice koje dolaze tijekom migracija. U posljednje vrijeme iznimno jako se razvio „Paddlesurf“, veslanje na dasci sa surfanje, koji privlači turiste koji na taj način mogu istraživati ljepotu jezera

Neretva

Neretva je poznata po svojoj kristalno čistoj vodi i pitoresknom krajoliku duž obale. U hrvatskom dijelu, rijeka Neretva prolazi kroz slikovite gradove poput Metkovića i Ploča. Ovdje se turizam povezan s Neretvom razvio u različitim aspektima:

1. Rafting i kajaking: Neretva pruža izvrsne mogućnosti za rafting i kajaking, posebno u njezinom gornjem toku. Turisti dolaze iz cijelog svijeta kako bi doživjeli adrenalinske avanture na ovim brzacima.
2. Promatranje ptica: Delta Neretve smatra se važnim staništem za ptice selice. Brojni ljubitelji prirode i ornitolozi dolaze ovdje kako bi promatrali raznovrsne ptice koje se nastanjuju u ovom ekosustavu.
3. Ribičarenje: Neretva je poznata po bogatstvu ribljeg fonda, a ribolov je popularna aktivnost među turistima koji vole loviti ribu u mirnom okruženju rijeke.

4. Vožnja brodom: Turisti često uživaju u vožnji brodom duž Neretve, istražujući njezinu prirodnu ljepotu i obalu. To je opuštena aktivnost koja omogućuje turistima da se povežu s rijekom. Najpoznatiji foto-safari u Dolini Neretve se zove „Foto-safari Lopoč, koji nudi izlete kako samom Neretvom,tako i pritocima Neretve u obližnjim mjestima.

5. Eko-turizam: Razvoj ekološki osviještenog turizma povezanog s Neretvom naglašava očuvanje prirodnih resursa i ekosustava ove rijeke.

Neretva je postala destinacija za turiste koji traže ne samo prekrasnu prirodu već i autentično iskustvo povezano s rijekom i njezinom okolicom.

Kulturno-povijesne manifestacije i baština

Maraton lađa na Neretvi je tradicionalna sportska manifestacija koja se održava svake godine u Dubrovačko-neretvanskoj županiji druge subote u kolovozu. Ovo natjecanje okuplja brojne ekipe koje se natječu veslajući tradicionalne drvene lađe po rijeci Neretvi. Vesla se nizvodno od Metkovića do Ploča, sveukupno 22.5km. Ova manifestacija okuplja brojne ekipe tj.mlade ljude iz cijele doline Neretve, ali i iz cijele Hrvatske pa i šire. Svako mjesto u dolini Neretve ima svoje predstavnike, valja napomenuti da je ovo amatersko natjecanje te da je glavna nagrada štit kneza Domagoja. Maraton lađa na Neretvi prvi put je održan 1998. godine i od tada je postao izuzetno popularan događaj. Ova manifestacija ima duboko ukorijenjene korijene u tradiciji Neretve i njezinih ljudi jer je lađa u prošlosti bila glavno i jedino prijevozno sredstvo. Lađe koje se koriste u utrci izrađene su od drva i iznimno su teške, često dosežući duljinu od preko 10 metara. Svaka lađa je identična, a najpoznatiji Osim sportskog aspekta, Maraton lađa također je prilika za zajedništvo i slavlje neretvanske kulture. Tijekom događaja, uz rijeku se održavaju koncerti, sajmovi i druge zabavne aktivnosti. Tijekom godina, mnoge ekipe su postavile brzinske rekorde na ovoj utrci, a najbolje ekipe često treniraju cijele godine kako bi se pripremile za ovu izazovnu utrku.Maraton lađa na Neretvi duboko je ukorijenjen u kulturi ovog dijela Hrvatske i predstavlja ponos i identitet neretvanskog stanovništva. Ovo događanje privlači brojne turiste iz Hrvatske i inozemstva koji dolaze svjedočiti jedinstvenoj utrci i doživjeti neretvansku kulturu. Maraton lađa također ima humanitarni karakter, prikupljajući sredstva za različite dobrotvorne svrhe i projekte u regiji.Ukratko, Maraton lađa na Neretvi je izuzetno značajna i omiljena sportska i kulturna manifestacija u Dubrovačko-neretvanskoj županiji koja slavi lokalnu tradiciju, sportski duh i zajedništvo.

Slika 4. Maraton lađa na Neretvi

Izvor: <https://metkovic-news.com/sport/ususret-jubilarnom-dvadesetom-maratonu-lada-na-neretvi/>

Na Neretvu Misečina Pala je jedna od poznatih manifestacija koja se održava u dolini Neretve u Hrvatskoj. Ova manifestacija slavi tradicionalni način života i kulturnu baštinu tog područja te privlači brojne posjetitelje iz različitih dijelova svijeta. Manifestacija Na Neretvu Misečina Pala obično se održava tijekom ljeta, često u srpnju ili kolovozu. Glavna lokacija događanja je obala rijeke Neretve i okolna sela u dolini Neretve, poput Metkovića, Ploča i drugih. Glavni cilj ove manifestacije je očuvanje i promocija bogate kulturne i tradicijske baštine doline Neretve. Posjetitelji imaju priliku upoznati se s lokalnom kulturom, običajima, gastronomijom te tradicionalnim zanatima. Program manifestacije obično uključuje različite kulturne priredbe, tradicionalne plesove i glazbu, izložbe umjetničkih radova, radionice i sajmove na kojima se mogu pronaći tradicionalni proizvodi i rukotvorine.

Posjetitelji imaju priliku kušati autentična lokalna jela i specijalitete, uključujući riblje delicije i jela pripremljena na tradicionalan način. Neretvanska kuhinja bogata je okusima i aromama. Osim kulturnih aspekata, manifestacija nudi i razne rekreacijske aktivnosti, poput sportskih natjecanja na

rijeci Neretvi i okolnom području. Održivost i očuvanje okoliša često su važan dio manifestacije, s obzirom na ljepotu prirode u dolini Neretve. Organizatori potiču svijest o ekološkim pitanjima među posjetiteljima.

Manifestacija Na Neretvu Misečina Pala pruža jedinstvenu priliku za uživanje u bogatoj kulturi, tradiciji i prirodnoj ljepoti doline Neretve te je sjajan način da se upustite u istraživanje ovog prekrasnog dijela Hrvatske.

Narona arheološki muzej, poznat i kao Muzej Narona, smješten je u blizini grada Vid, nedaleko od grada Metkovića. Ovaj muzej specijaliziran je za prikazivanje bogate povijesti antičkog rimskog grada Narona, koji je postojao na tom području tijekom rimske vladavine. Muzej je smješten u blizini arheološkog nalazišta Narona, gdje su provedena brojna iskopavanja koja su omogućila otkrivanje mnogih značajnih artefakata i ostataka.

Muzej se sastoji od više izložbenih prostora koji su tematski organizirani kako bi posjetiteljima pružili sveobuhvatan uvid u život u antičkom Naroni. Izložbe uključuju kipove, natpise, keramiku, novac i druge arheološke nalaze. Samo nekoliko koraka od muzeja nalazi se antički grad Narona, gdje se mogu vidjeti ostatke hrama posvećenog rimskom božanstvu Augusta, kao i druge strukture koje su svjedočile životu u tom gradu. Muzej pruža detaljne informacije o povijesti Narone, uključujući informacije o njezinoj ulozi kao važnom rimskom naselju, trgovini, kulturi i drugim aspektima.

Muzej često organizira edukativne radionice, predavanja i kulturne događaje kako bi dodatno obogatilo posjet iskustvom. Smješten je u blizini rijeke Neretve i pruža prekrasan pogled na okolni krajolik, što čini posjet još ugodnijim. Muzej Narona nudi fascinantno uvid u antičku povijest ovog dijela Hrvatske i preporučuje se svima koji su zainteresirani za arheologiju, rimsku kulturu i povijest.

3.1.2. Komunikacijski elementi ponude

Luka Ploče je jedan od najvažnijih dubokomorskih luka na Jadranu. Ima iznimno važnu ulogu u prometu tereta i putnika. Kroz luku Ploče prolazi velik dio teretnog prometa iz Bosne i Hercegovine i šire regije. Povezanost luke Ploče s cestovnim i željezničkim mrežama omogućuje transport robe prema unutrašnjosti i drugim europskim destinacijama. Iako manja od luke Ploče, luka Metković igra važnu ulogu u regiji. Nalazi se na rijeci Neretvi i služi kao poveznica za transport roba unutar doline Neretve. Luka Metković je posebno važna za transport poljoprivrednih proizvoda, poput mandarina i povrća, koji se uzgajaju u regiji. Osim toga, luka Metković ima i turistički potencijal te se koristi za organiziranje krstarenja rijekom Neretvom, čime se doprinosi turističkoj privlačnosti regije.

Dolina Neretve je prometno povezana s okolnim područjima putem cesta, željeznice i rijeka. Ceste povezuju dolinu Neretve s obalnim gradovima poput Splita i Dubrovnika te s unutrašnjim gradovima u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Dolina Neretve je prometno povezana s ostatkom zemlje i inozemstva putem nekoliko ključnih cesta. Ove ceste omogućuju transport tereta, putnika i turista prema dolini Neretve i iz nje. Evo nekoliko važnih cesta koje povezuju dolinu Neretve s ostatkom Hrvatske i inozemstvom:

- Jadranska magistrala (D8): Ova glavna prometnica prolazi duž obale Jadranskog mora i povezuje dolinu Neretve s obalnim gradovima kao što su Dubrovnik, Split i Zadar. Jadranska magistrala pruža direktnu povezanost s Hrvatskom i drugim obalnim državama.

- Autocesta A1: Autocesta A1 je glavna autocesta koja povezuje Zagreb s obalom. Spaja se s Jadranskom magistralom te omogućuje brz i učinkovit put do doline Neretve iz unutrašnjosti Hrvatske.

- Magistralna cesta M17: Magistralna cesta M17 prolazi kroz dolinu Neretve i povezuje gradove unutar regije, poput Metkovića, Opuzena i Ploča. Ova cesta omogućuje lokalni promet i pristup brojnim atrakcijama.

- Granični prijelazi: Upravo na području doline Neretve nalazi se najviše graničnih prijelaza u Hrvatskoj, čak 9, koji povezuju Hrvatsku s ostalim zemljama. Ovi prijelazi omogućuju prelazak granice te povezanost s gradovima poput Mostara i Čapljine.

Sve ove ceste igraju ključnu ulogu u povezivanju doline Neretve s ostatkom zemlje i inozemstvom, omogućujući promet tereta, putnika i turista te doprinoseći ekonomskom, kulturnom i turističkom razvoju regije.

Slika 6. Luka Ploče

Izvor: <https://dubrovacki.slobodnadalmacija.hr/dubrovnik/zupanija/neretva/luka-ploce-d-d-neto-dobit-53-8-milijuna-kuna-porast-prometa-52-posto-1236384>

3.1.3. Receptivni elementi ponude

Postojeći elementi ponude:

-u gradovima Metković, Ploče i Opuzen nalazi se 8 hotela

-u naselju Bačina nalazi se autokamp s kapacitetom 100 smještajnih jedinica

-u naselju Rogotin se nalazi preko 10 apartmana i kuća za odmor, ovo malo mjesto je ostvarilo najveći broj noćenja u komercijalnom smještaju na području doline Neretve, čak 1380(Turistička zajednica grada Ploča, 2023.)

Ponuda restorana u dolini Neretve je zaista mnogobrojna, svako mjesto nudi tradicionalne specijalitete poput žaba i jegulje, što privlači brojne posjetitelje i zaljubljenike u tradicionalnu gastronomiju.

Ponuda restorana u dolini Neretve:

-Ploče(restoran Fulin, Konoba Jadran, Stara Dama, Oliva, Piazza Bistro Caffe, Zminjac, Restaurant Monaco, Teta Olga, Caffe Bistro M, Konoba Mali Ante)

-Opuzen(Konoba „Pod maslinom“, Caffe&PizzeriaDelta, Hotel& restoran Merlot, Chillcaffe&bistro)

-Metković(Restoran Adria, Bistro Metković, Pizzeria Milano, Konoba Đuđa i Mate, restoran Narenta, Green garden Doljani, Metkočina, konoba Vrilo, Industry pub, Restaurant Villa Neretva, konoba Buđoni, konoba Dišpet, restaurant Lopoč, konoba Lanterna, Tabakera pub&resto)

Na području Baćinskih jezera planiran je autokamp na lokalitetu Željograd, te je također na području grada Ploča planirana luka nautičkog turizma-marina s kapacitetom od 200 vezova. Površina kopnenog dijela luke je 1 ha. Turističkougostiteljska namjena kopnenog dijela luke nautičkog turizma je T2-hotelsko naselje, kapaciteta 120 smještajnih jedinica(Strategija razvoja grada Ploča- Ploče 2022.) Također, na području doline Neretve planirane su razvojne zone poput Turističke zone Ušće, na kojoj se planira auto-kamp, turističke zone Galičak, na kojoj se planira razvoj eko turizma(gradnja tradicionalnih kućica uz Neretvu-pojata) , turističke zone Moračna na kojoj se planira izgraditi kamp te turističke zone Dobrogošće na kojoj je u planu izgradnja turističkih smještajnih jedinica zbog blizine mora i atraktivnog položaja.

3.2. Analiza organizacije turizma u dolini Neretve

Na području doline Neretve nalaze se 4 turističke zajednice, Turistička zajednica grada Metković, Turistička zajednica grada Opuzen, Turistička zajednica grada Ploče te turistička zajednica općine Slivno.

Vizualno najatraktivnija web stranica od prethodno navedenih Turističkih zajednica je zasigurno web stranica grada Opuzena, koja nudi kako osnovne informacije kako o povijesti grada, tako i o atrakcijama, novostima, gastronomiji i manifestacijama. Web stranica također nudi uvid u program rada Turističke zajednice, kao i financijski plan, turističke rezultate i prihode.

Web stranica grada Metkovića, iako manje atraktivna, nudi bogatiji sadržaj. Stranica se sastoji od Naslovnice, Događanja, Smještaja, Gastro, Aktivnosti i atrakcije, Metković i Kontakt. Svaka od navedenih kategorija pruža detaljne informacije i sadržajne podatke.

Kad je riječ o web stranici grada Ploča, ona je tek nedavno dovršena i zaista je vizualno lijepa i bogata informacijama. Na web stranici su 4 osnovna naslova(Boravak, Istraži, Aktivnosti i Događanja). Unutar naslova Boravak, nalaze se sve informacije o smještaju, restoranima, izletima te korisne informacije. Naslov istraži nudi detaljan uvid i pregled glavnih atrakcija grada Ploča, unutar naslova Aktivnosti opisane su glavne aktivnosti i sportovi, dok su unutar naslova Događanja opisane glavne manifestacije koje ovaj kraj čine posebnim.

Naposljetku web stranica općine Slivno ima zastarjelu stranicu koja nije sadržajno bogata. Opisana su samo mjesta unutar općine Slivno i dane su osnovne informacije o njima kao i o samoj općini Slivno.

3.3.. Analiza potražnje

Aspekti turističke potražnje obuhvaćaju različite faktore koji utječu na odluku turista o destinaciji i vrsti putovanja. Evo nekoliko ključnih aspekata turističke potražnje:

- Motivacija putovanja: Različiti turisti imaju različite motive za putovanje, kao što su odmor, poslovna putovanja, avantura, kultura, gastronomija i druge. Razumijevanje ovih motiva pomaže destinacijama u prilagođavanju svoje ponude.

-Demografski faktori: Dob, spol, obiteljski status i prihod putnika igraju ulogu u njihovim preferencijama i potrebama tijekom putovanja.

-Psihološki faktori: Individualne preferencije, interesi, vrijednosti i osobnost turista igraju ključnu ulogu u oblikovanju njihovih putničkih izbora.

-Ekonomski faktori: Cijene putovanja, troškovi smještaja, hrane i aktivnosti, te tečajevi valuta utječu na sposobnost turista da putuju i na izbor destinacije.

-Kulturološki faktori: Kultura, jezik, običaji i religija destinacije igraju ulogu u privlačenju ili odbijanju turista.

Sukladno podacima prikupljenim iz Turističke zajednice Dubrovačko-neretvanske županije, poznato je da se najviše dolazaka ostvarilo u općini Slivno, 27 197. U gradu Pločama je ukupno ostvareno 6 441 dolaska, zatim dolazi Metković s 5 947 i naposljetku Opuzen s 547 dolaska.

Najviše dolazaka ostvareno je u objektima u domaćinstvu, 22 887, a zatim u hotelima gdje je ostvareno 9 813 dolazaka. U nekomercijaliziranom smještaju ostvareno je 5 881 dolazaka, a u kampovima 187 dolaska.

Broj noćenja je ostvaren slijedećim redoslijedom: najviše je ostvareno u općini Slivno, čak 227 613. Nakon općine Slivno, najviše noćenja ostvareno je u Pločama tj. 46 122, zatim u Metkoviću gdje je ostvareno 12 613 noćenja te naposljetku u Opuzenu gdje je ostvareno 2 983 noćenja. Kao i kod dolazaka, najviše je noćenja ostvareno u objektima u domaćinstvu tj. 171 649. Nakon objekata u domaćinstvu slijedi nekomercijalizirani smještaj s 71 309 noćenja te hoteli s 33 179 noćenja. Kampovi su u 2018. godini ostvarili 785 noćenja. U zaključku, u dolini Neretve je prema podacima iz 2018. Ostvareno ukupno 40 132 dolaska te 289 613 noćenja.

Tablica 3: Struktura turističke potražnje po vrsti smještaja u dolini Neretve u 2018.godini

Smještajne jedinice	Dolasci				Noćenja			
	Metković	Opuzen	Ploče	Slivno	Metković	Opuzen	Ploče	Slivno
Hoteli	4.694	0	140	4.979	9.015	0	367	23.797
Kampovi	0	187	0	0	0	785	0	0
Nekomercijalni smještaj	6	79	537	5.259	83	688	7.369	63.169
Ostali objekti za smještaj	910	116	396	1.337	1.916	421	564	9.041
Objekti na OPG	0	0	39	0	0	0	467	0
Objekti u domaćinstvu	337	65	5.329	17.156	1.599	1.089	37.355	131.606
Ukupno	5.947	547	6.441	27.197	12.613	2.983	46.122	227.613

Izvor: Obrada autora na temelju podataka TZ Dubrovačko-neretvanske županije

Prema posljednjim dostupnim podacima iz 2013. godine vezanih uz nacionalnu strukturu turističke potražnje, vidljivo je da su Hrvati ostvarili najviše noćenja s 18,9% i najviše dolazaka s 30,0% od ukupnog broja dolazaka.

Slijedeći najveći broj noćenja su ostvarili Poljaci, 17,8%, a dolazaka 11,8%. Češka je 2013. godine ostvarila udio od 13,2% u noćenjima i 9,0% u dolascima, BiH s udjelom od 8,1% u noćenjima i 8,3% u dolascima, Njemačka s 7,7% noćenja i 5,4% dolazaka te Slovačka s 5,3% noćenja i 3,2% dolazaka. Što se tiče ostalim zemljama, ostvarile su 29,2% noćenja i 32,4% dolazaka.

4. KLJUČNI PROBLEMI I PREPREKE RAZVOJA TURIZMA U DOLINI NERETVE

Razvoj turizma u dolini Neretve donosi mnoge mogućnosti, ali isto tako suočava se s nizom izazova i prepreka koje mogu utjecati na održivost, kvalitetu iskustva posjetitelja i lokalne zajednice. Dolina Neretve se suočava s nedostatkom odgovarajuće infrastrukture, uključujući ceste, javni prijevoz, parkirališta i objekte za smještaj. Nedostatna infrastruktura može otežati pristup destinaciji i utjecati na zadovoljstvo posjetitelja. Turizam u dolini Neretve često ima sezonski karakter, s većom posjećenošću tijekom ljetnih mjeseci. Ovo može dovesti do koncentracije posjetitelja u određenim periodima, dok ostatak godine ostaje manje iskorišten. To može uzrokovati preopterećenost u visokoj sezoni i ekonomske izazove u niskoj sezoni. Razvoj turizma također može imati negativan utjecaj na prirodne resurse i okoliš, posebno ako se ne primjenjuju održive prakse. Prekomjerna izgradnja, onečišćenje i neodgovorno ponašanje posjetitelja mogu ugroziti prirodne ljepote i biološku raznolikost regije. Neki dijelovi doline Neretve možda su previše fokusirani na određene vrste turizma, poput masovnog sunčanja i kupanja. Nedostatak raznolikosti turističke ponude može ograničiti atraktivnost destinacije za različite tipove posjetitelja. Nadalje, turizam može utjecati na tradicionalnu kulturu, običaje i način života lokalnog stanovništva. Pretjerana komercijalizacija i prilagođavanje turističkim potrebama mogu dovesti do gubitka autentičnosti i identiteta regije.

Iako turizam može donijeti ekonomske koristi, postoji izazov u pravilnom raspodjeljivanju tih koristi među lokalnom zajednicom. Nerazmjerna raspodjela profita može rezultirati siromaštvom, nezaposlenošću i socioekonomskim nejednakostima. Lokalna radna snaga možda ne posjeduje potrebne vještine i znanja za pružanje visokokvalitetnih usluga i doživljaja posjetiteljima. Edukacija i razvoj stručnosti ključni su za pružanje kvalitetnog turističkog iskustva.

Razvoj turizma zahtijeva suradnju između različitih dionika, uključujući vlasti, privatne sektore, lokalne stanovnike i nevladine organizacije. Nedostatak koordinacije i usklađivanja strategija može dovesti do konfuzije i nepoželjnih posljedica. Dolina Neretve natječe se s drugim turističkim destinacijama u regiji i diljem svijeta. Učinkovit marketing, promocija i izgradnja prepoznatljivog brenda ključni su za privlačenje posjetitelja.

Razvoj turizma u dolini Neretve zahtijeva pažljivo uravnoteženje između ekonomske dobrobiti, zaštite okoliša i autentičnosti lokalne kulture. Održiv pristup i aktivno sudjelovanje lokalnih dionika ključni su za prevladavanje ovih izazova i osiguranje pozitivnih utjecaja turizma na regiju.

5.ZAKLJUČAK

Aktualno stanje i perspektive razvoja doline Neretve predstavljaju intrigantnu i kompleksnu sliku. Regija obiluje prirodnim ljepotama, kulturnom baštinom te potencijalom za razvoj turizma koji bi imao pozitivan utjecaj na lokalnu ekonomiju, društvo i okoliš. Međutim, uz ove blagodati, postoje i izazovi koji zahtijevaju pažljivo upravljanje i strategiju kako bi se osigurao održiv i uspješan razvoj.

Očito je da dolina Neretve već sada privlači posjetitelje svojom raznolikom ponudom prirodnih atrakcija, kulturnih spomenika i gastronomskih iskustava. Ovo je snažna osnova na kojoj se može dalje graditi. Međutim, potrebno je raditi na infrastrukturnom razvoju, promicanju održivosti i balansiranju turističke ponude kako bi se izbjegli negativni utjecaji na okoliš i autentičnost regije.

Perspektive razvoja doline Neretve izgledaju obećavajuće ako se pristupi s odgovornošću prema okolišu i lokalnoj zajednici. Diversifikacija turističke ponude, uključujući eko i ruralni turizam, sportske događaje i kulturnu scenu, mogla bi privući različite tipove posjetitelja tijekom cijele godine i smanjiti sezonsku neravnotežu.

Ključ uspjeha leži u suradnji između vlasti, lokalnih stanovnika, poduzetnika i nevladinih organizacija. Razvoj turizma trebao bi biti pomno isplaniran, uzimajući u obzir potrebe i perspektive svih dionika. Održiva uprava resursima, promocija kulture i očuvanje prirode trebaju biti temeljni principi.

U zaključku, dolina Neretve ima priliku postati prepoznatljiva i održiva turistička destinacija koja nudi ne samo izvanredne prirodne i kulturne vrijednosti, već i pozitivan ekonomski i društveni utjecaj. Kroz pametno upravljanje, osluškivanje potreba lokalne zajednice i strateški razvoj, dolina Neretve može ostvariti svoj puni potencijal kao turistička destinacija s dugoročnim uspjehom.

SAŽETAK

Aktualno stanje i perspektive razvoja turizma u dolini Neretve su značajni za regiju. Trenutno, dolina Neretve privlači turiste zbog svoje prirodne ljepote, bogate kulturne baštine i mogućnosti za aktivni odmor. To uključuje krstarenje rijekom, posjet vinogradima i povijesnim gradovima. U ovom radu opisano je trenutno stanje turizma, njegovo moguće poboljšanje te projekti koji su u planu izgradnje. Korištenjem metoda deskripcije, komparacije te povijesne metode, napisana je osnova za analizu turizma u dolini Neretve.

Perspektive razvoja turizma u ovom području su obećavajuće. Potrebno je ulagati u infrastrukturu, kao što su bolji prometni pravci i smještajne opcije. Održivi turizam i promocija lokalnih proizvoda mogli bi također potaknuti gospodarski razvoj i očuvanje okoliša. Dolina Neretve ima potencijal postati sve popularnija destinacija za turiste koji traže autentično iskustvo u predivnom prirodnom okruženju.

SUMMARY

The current state and prospects of tourism development in the Neretva Valley are significant for the region. Currently, the Neretva valley attracts tourists because of its natural beauty, rich cultural heritage and opportunities for active holidays. These include river cruises, visits to vineyards and historic cities. This paper describes the current state of tourism, its possible improvement and projects that are planned for construction. Using methods of description, comparison and historical method, the basis for the analysis of tourism in the Neretva Valley was written.

The prospects of tourism development in this area are promising. It is necessary to invest in infrastructure, such as better traffic routes and accommodation options. Sustainable tourism and the promotion of local products could also stimulate economic development and environmental conservation. The Neretva Valley has the potential to become an increasingly popular destination for tourists looking for an authentic experience in a beautiful natural environment.

LITERATURA

[Državni zavod za statistiku - Popis 2021. \(gov.hr\)](#)

[Ploče – Wikipedija \(wikipedia.org\)](#)

[Turistička zajednica Metković - Turistička zajednica grad Metković \(tzmetkovic.hr\)](#)

[Baćinska jezera | VisitPloce](#)

[Jedinstvena gastronomija na ušću Neretve | Croatia.hr](#)

[Lokalna-razvojna-strategija-LAG-a-Neretva-Važeća.pdf \(lagneretva.com\)](#)

[Profil tvrtke - Luka Ploče \(luka-ploce.hr\)](#)

[Delta Neretve – od močvare do intenzivne poljoprivrede – Geografija.hr](#)

[Dolina Neretve – OPG Mataga](#)

[TZ Opuzen – Dobro došli u Opuzen \(tz-opuzen.hr\)](#)

[Arheološki muzej Naroni | Arheologija](#)

[Maraton lađa \(maraton-ladja.hr\)](#)

[demografija | Metkovic.hr](#)

[O životu ptica i ljudi u dolini Neretve – tradicionalni nazivi - Lov i ribolov \(ribo-lov.com\)](#)

[Kitesurfing, Neretva Kiteboarding is the best place to learn kitesurfing](#)

[hi21_23manenica.pdf \(pilar.hr\)](#)

[zppudnz.hr/Portals/0/1_DNZ/02_PLAN_RAZVOJA_TURIZMA_KLASTERA_NERETVA.pdf?ver=gRaCloK-MKBPaxFQSuifYg%3d%3d](#)

[Smjernice_A_PREPOZNAVANJE_w.pdf \(grad-metkovic.hr\)](#)

[Mandarine - zaštitni znak doline Neretve | Croatia.hr](#)

[metkovic.hr/uprava/dokumenti/SRUP_NACRT_2016-2020.pdf](#)

[Biokulturna baština doline Neretve - Turistička zajednica grad Metković \(tzmetkovic.hr\)](#)

Jurić, L (1988). *Donjoneretvanski kraj*, Školska knjiga, Zagreb

Smoljan, I (1970.) *Neretva*, Nezavisno autorsko izdanje, Zagreb

IZVORI SLIKA

- 1) [Usce Neretve pješčana plaza - Bing images](#)
- 2) <https://metkovic-news.com/sport/ususret-jubilarnom-dvadesetom-maratonu-lada-na-neretvi/>
- 3) <https://dubrovacki.slobodnadalmacija.hr/dubrovnik/zupanija/neretva/luka-ploce-d-d-neto-dobit-53-8-milijuna-kuna-porast-prometa-52-posto-1236384>

POPIS SLIKA

Slika 1. Ušće Neretve

Slika 2. Maraton lađa na Neretvi

Slika 3. Luka Ploče

POPIS TABLICA

Tablica 1. Broj stanovnika u dolini Neretve po gradovima i općinama(2011.)

Tablica 2.Osnovni problemi i potrebe u gospodarstvu

Tablica 3: Struktura turističke potražnje po vrsti smještaja u dolini Neretve u 2018.godini